

вания к составлению тестовых заданий. Обращено внимание на проблемы внедрения тестовых форм контроля. Определены актуальные задачи педагогической науки по устранению недостатков тестовых форм контроля с помощью современных информационных технологий.

Компьютерное тестирование, типы систем компьютерного контроля знаний, методы контроля знаний.

УДК 378.1:004.9

ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ КРАЇН США, ЯПОНІЇ ТА ЄВРОПИ

**Н.Т. Тверезовська, доктор педагогічних наук, професор
С.В. Євстрат'єв, викладач**

Розглянуто історичний розвиток систем освіти в економічних центрах світу (США, Японія, Європа): визначено національну складову та етапи розвитку систем освіти під впливом розвитку інформаційних технологій і становлення інформаційного суспільства, враховуючи національні особливості, економічні і політичні напрями розвитку країн. Піонером хто поставив за мету розвиток інформаційних технологій були Сполучені Штати Америки, які розпочали процес інформатизації ще у 50-х роках вбачаючи в ньому економічний ефект від продажу програмних продуктів. Такий підхід потребував спеціалістів нової галузі, що призвело до глобальних змін і в системі освіти на усіх рівнях. Перебуваючи під впливом Америки, у післявоєнний період, Японія підхопила естафету розвитку інформаційних технологій, і зосередила його у створенні високотехнологічних виробництвах, що в свою чергу також виявилось економічно вигідним. На основі досвіду Америки і Японії, в Європейських країнах також відбувався процес становлення інформаційного суспільства. Постійні інтеграційні процеси у Європі привели до появи єдиного ринку висококваліфікованої робочої сили. Висока мобільність кваліфікованих фахівців у світовому масштабі стає головною метою вищої освіти, на основі цього для підвищення ефективності розвитку освіти Європи були створені і впроваджені системи контролю якості реалізації стандартів професійної освіти.

Інформаційні технології, інформаційне суспільство, сучасна освіта, освітні та інформаційні технології, інформатизації освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Незворотні процеси трансформації людського суспільства в контексті збільшення інформаційного потоку спричиняють появу та швидкий розвиток інформаційних технологій як засобу обробки інформації. Вплив інформаційного середовища

на людину, її світосприйняття веде за собою необхідність осмислення цього процесу та загальної наукової рефлексії. У зв'язку з тим, що «освіта складає основу прогресу людства» [18], рівень освіти і обсяг знань, відіграють вирішальну роль у становленні економічної свободи держави процесу становлення та розвитку інформаційних технологій в галузі освіти постають предметом вивчення та аналізу.

З огляду на те, що загалом окреслена проблема віддзеркалює світову тенденцію інноваційного розвитку освіти, виникає необхідність зробити теоретико-методологічний огляд відповідно до появи та регулювання цього питання з точки зору світового суспільства. З метою встановлення логічної послідовності процесу інформатизації освіти різних країн світу, на фоні розвитку інформаційних технологій здійснимо історичне дослідження.

Урахування досягнень в галузі кібернетики, інформатики, інформаційних технологій, спостереження за соціально-економічним розвитком в країнах та відповідне реагування вищої школи на зміни в суспільстві дозволить нам:

- дослідити еволюцію та сучасний стан інформаційних технологій в освіті, а також пов'язані з цим зміни форм навчання у вищій школі;
- прослідкувати становлення та розвиток термінології використання інформаційних технологій в освіті;
- зробити висновки щодо особливостей формування інформаційного суспільства в різних країнах, виявити його основні відмінності;

Мета статті — дослідити розвиток і вплив інформаційних технологій на формування суспільства, а також реакцію систем освіти різних країн світу на пошук нових технологій навчання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У практиці американського навчання розглянуто деякі аспекти використання інформаційних технологій (далі ІТ): як технічних засіб навчання розглядали Б. Скіннер, Р. Тайлер, А. Борк, Д. Селф, В. Грейвз та ін.; роль та місце ІТ в освіті вивчали Дж. Тул, Ж. Тайлер, Г. Клейман, Х. Саймон та ін.

Виклад основного матеріалу. Філософські, економічні та політичні погляди в бік інформаційної революції, що спричинила становлення інформаційного суспільства розглядаються політиками та вченими зарубіжних країн ще з 50-х років минулого століття. У світовій практиці сформувалося кілька різних підходів до побудови інформаційного суспільства, що визначаються національними особливостями, політичним, економічним та соціальним характером.

Однією з перших країн, що реалізувала програми інформатизації є США, тому розглянемо її досвід докладніше. Поштовхом для розвитку інформаційного суспільства економісти, політики та вчені США бачать у економічному ефекті від становлення інформаційного суспільства, зокрема розвитку освітніх та інформаційних технологій.

Поєднання освітніх та інформаційних технологій характеризувалось активною роботою на початку 50-х рр. Так, компанією US Air Force представлено навчальну програму, яка перевіряє знання попередньо вивченого тексту, засобом організації зворотного зв'язку з алгоритмом розгалуження.

Іншим прикладом можна навести комп'ютерну програму психолога Б. Скіннера (1954 р., університет Пітсбурга), де користувач мав можливість прослуховувати інформацію до тих пір, поки не надасть правильної відповіді. Вчений розкрив сутність роботи програми та акцентував увагу на позитивних та негативних моментах роботи з нею [5**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

З середини 1950-х та початку 1960-х рр. починається співробітництво між педагогами Стенфордського університету в Каліфорнії та корпорацією IBM. Результатом такої співпраці стали комп'ютерні системи навчання (Computer Aided Instruction) де, інформація організована таким чином, що допомагає навчатись та заохочує взаємодію з системою, оскільки представлена у вигляді тексту та мультимедійної інформації (фото, відео, музика та людська мова). Головним аспектом у створенні такого продукту була організація зворотного зв'язку та формування контролюючого елементу [6].

Досягненнями науки стають експерименти в галузі комп'ютерних комунікацій, вивчення способів підтримки стійкого зв'язку та їх впливу на людину. В. Васильєв та М. Сухорукова, досліджуючи проблему освіти в інформаційному суспільстві зазначають, що 60-ті – 70-ті роки в Європі та США, було акцентовано увагу на кризових явищах сучасної культури, що приймає найхімерніші форми на тлі тотальної влади «мас-медіа». У зв'язку з вказаними фактами мало місце виникнення спеціальних програм, що спрямовані на підготовку молоді до життя в інформаційному суспільстві. Їх головною метою було формування у молоді знань принципів, методів різних видів «віртуальної реальності», а також уміння протистояти агресивним методам мас-медіа, розуміючи під останнім терміном всі методи і засоби впливу, в тому числі і в комп'ютерному просторі [3].

Серед закордонних науковців та освітян, що висловлюють думку щодо кризи в системі освіти та невідповідності сучасним вимогам цивілізації, назвемо Д. Бока, Ф. Кумбса, Р.Хейвлока, Е. Линтона, С. Елмана. На початку 80-х років К. Сиборг в доповіді «Нація в небезпеці» вказав, що базовою метою сучасної освіти в США має бути підготовка громадян до досягнення успіхів в інформаційному столітті. Тому як наслідок вищеописаних подій, на рубежі 80-90-х рр. комп'ютеризація американської школи придбала загальний характер. У 1988 р. 95% навчальних закладів мали комп'ютери, учні 10-12-річного віку упевнено ними користувалися, а багато школярів вже виконували домашні завдання на власних машинах. 90-ті роки ознаменувалися не тільки триваючою загальною комп'ютеризацією, але і підключенням комп'ютерної техніки до мережі Інтернет.

Постійне підвищення комп'ютерної грамотності молоддю змушує федеральний уряд США витрачати на комп'ютеризацію великі фінансові кошти. Технічний фонд покращення грамотності (Technology Literacy Challenge Fund) забезпечує всіх викладачів технічною та інформаційною підтримкою, з метою здійснення допомоги студентам в навчання через комп'ютери та мережу; розробляє ефективне та привабливе програмне забезпечення та онлайн освітніх ресурсів; забезпечує доступ до сучасних комп'ютерів для всіх викладачів і студентів; підключає їх у комп'ютерні мережі [2,1].

Використання ІТ в освіті, закріпилось за терміном СВТ (Computer Based Training) – комп'ютерна підтримка навчання. Навчальна інформація, в основному, поширюється на інформаційному накопичувачі, включи в себе текст, графіку, аудіо- та відео-інструкцію, що дозволяє студентам взаємодіяти з навчальними матеріалами у власному ритмі. СВТ включає в себе і контролюючу систему, що містить ряд питань у тестовій формі.

Стосовно інноватики у вищих навчальних закладах, має місце тенденція створення віртуального середовища навчання (80-90-ті рр.), реалізація якого здійснюється через віртуальні засоби управління інформацією. З'являється велика кількість онлайн-коледжів та університетських курсів через Інтернет у широкому діапазоні рівнів та сертифікатів освіти [4], виникають нові технології електронного (дистанційного) навчання, вони мають широке розповсюдження.

Таким чином, прерогативами інформатизації освіти кінця ХХ початку ХХІ ст. є повна комп'ютеризація освітнього процесу та об'єднання її із всесвітньою мережею по всій країні. Метою інформатизації в США є створення глобального освітнього віртуального середовища, з наданням можливості користуватися бібліотеками, експозиціями музеїв та іншим освітнім матеріалом. До того ж кожен учень повинен навчитися ще в шкільному віці користуватися комп'ютером та Інтернетом у побутових цілях, а кожен викладач повинен володіти ІТ, та самостійно конструювати освітні курси на основі комп'ютерних засобів навчання. У цьому контексті уряд США вбачає інформаційно-технологічними модернізацію освіти як політичну перспективу розвитку суспільства.

У контексті гуманістичного аспекту О. Скрябіна визначає підвищений інтерес до використання ІТ в освіті США, пояснюючи це важливими дидактичними можливостями комп'ютерного навчання, а саме такими як індивідуалізація навчального процесу, на фоні збереження його цілісності, динамічна адаптованість навчальних програм що дозволяє кожній людині обирати власну траєкторію навчання.

Починаючи з 1964 р., Японія обрала шлях до матеріального багатства через інформатизацію суспільства, створення та використання інформаційних ресурсів. Цей вибір поставив її в найкоротший час на друге місце в світі по валовому прибутку і на перше місце за багатьма показниками економіки, науки і техніки. Специфіка формування інформаційного суспільства у Японії базується на своєрідних, унікальних традиціях сходу, обраному шляху економічного розвитку, який для світової економічної практики виявився не зовсім звичайним, але доволі ефективним. Звернемо увагу на реформи у вищій освіті, розвиток інформаційних технологій та виокремимо основні принципи контролю знань.

Вища освіта в Японії дуже престижна, хоча студенти навчаються на комерційній основі. Освіта є своєрідним культом, що цілком підтримується сім'єю та суспільством. Важливою особливістю освіти в Японії є поняття "когоро", що означає ідею освіти, яка формує позитивні риси особистості людини. Науковці зазначають, що причина технічної переваги Японії над іншими країнами криється в умінні уважно слухати педагогів та ретельно

опрацьовувати навчальний матеріал [7**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Необхідно зазначити, що вимоги до рівня знань дуже високі, завдяки високій конкуренції з якою зустрічається абітурієнт при вступі до ВНЗ. Під час навчання студенту необхідно набрати не менше 80% від максимальної кількості балів, нижчий результат автоматично вважається незадовільним.

Формування сучасної японської освіти пройшло в три освітні реформи, які пов'язані зі зміною влади в країні і впливу освітніх систем які приходили з нею. Перша починається з часів реставрації Мейдзі (1868–1912) та характеризується впливом європейської моделі освіти: було створено державну загальну систему освіти, яка фінансувалась і контролювалась, відповідно, державними установами; формувалися загальні навчальні плани та були введені вимоги до викладачів.

Друга реформа була проведена після закінчення Другої світової війни. Велику частину трансформацій зроблено за умов американської окупації на території країни та за участю союзних країн, тому реформа наклала відбиток американської системи освіти. Відповідно, спроби впровадження автоматизованих систем управління в освіту робились з огляду на досвід США. Наприклад, класифікація комп'ютерних систем навчання має однакові назви та ієрархічну структуру з подібними у США.

Остання на цей час, третя реформа (1984 р. до сьогодення) викликана потребою у високоосвічених талановитих спеціалістах. Було створено Національну раду з реформи освіти, що проводила збір даних та займалась написанням планів декілька років. В цілому її зміст перетинається з основними засадами європейської реформи: розкриття індивідуальних рис особистості, забезпечення безперервності навчання («навчання протягом життя»); розширення культурного обміну з іншими країнами; перебудова вищої освіти з метою повної адаптації до міжнародних умов, включення в процес інформатизації, інтерналізації зв'язків, підключення вищої школи до наукових досліджень; підвищити якість підготовки педагогів, тощо. На 2000-2005 рр. було заплановано і частково реалізовано глобальну інформатизацію освіти (1 комп'ютер на 1 учня, інтернет-мережа у кожний заклад).

Курс на інтенсивний розвиток інтелекту призвів до доволі важливих позитивних результатів. Успіхи Японії у створенні інтелектуальних технологій висувають її систему освіти у ряд динамічно розвиваючихся лідерів, незважаючи на затримку інформатизації освіти.

Згідно доповіді (1998р.) щодо інформатизації країн великої сімки було отримано відповідні індикатори (табл. 1.) [9,10].

Лише за останні 10 років ситуація кардинально змінилася завдяки реалізації реформи освіти.

Отже, в Японії інформатизація суспільства розвивалась завдяки багаторазовому збільшенню інформації, доступної для населення (публічні бібліотеки, електронні бібліотеки, масс-медіа, спеціалізовані курси, доступ до освітніх ресурсів). Рефлексія в освіті почалась фактично у 2000, до цього передував стрімкий економічний зріст до 90-х років (так зване «япо-

нське диво») завдяки розвитку високотехнологічного виробництва та дуже щільному контролю якості (навіть були створені так звані «спілки контролю якості»). Складне технічне обладнання та технології потребували фахівців відповідної кваліфікації, але комп'ютеризація населення відбувалась самостійно, без дотацій держави на освітні цілі. Японці реалізовували свою потребу в інформації (для роботи, освіти тощо) завдяки доступності виробляємої техніки.

Індикатори показників інформатизації освіти в країнах великої сімки

№	Індикатор	Лідери	Відстаючі
1	Комп'ютерів на 100 учнів у початковій школі	Канада (11,1), США (10,0)	Німеччина (0,6), Японія (2,2)
4	Вихід до Інтернету у середніх школах (% шкіл)	Канада (87), Великобританія (75)	Італія (15), Японія (18)
5	Наявність хоча б одного мультимедіа комп'ютера у середній школі (% шкіл)	США (85), Великобританія (95)	Німеччина (20), Японія (14)
6	Компетентність вчителів у викладанні ІТ (в %)	США (93), Великобританія (91)	Японія (43), Франція (50)

У 90-х роках економічний ефект від використання інформаційних технологій досягнув свого піку, японська економіка пережила період рецесії на фоні загального зниження темпів зросту, починаючи з кінця 90-х спостерігався зріст продуктивності підприємств, що активно впроваджують інформаційні технології. Інформаційно-комунікаційні технології знаходять своє використання в усіх галузях економіки, включаючи інформаційний простір освіти. Коли інформатизація японського суспільства фактично стала де-факто, Міністерство освіти розробило і запровадило програму «Освіта в епоху інформатизації», яка забезпечує фінансування і стимулює фундаментальні і прикладні інформаційні дослідження, дослідження проблем інформаційного суспільства що розвивається і місце людини в ньому, формування творчого підходу в освіті та створенню нових етапів обробки інформації засобів інформації [13].

Протягом багатьох століть держави Західної Європи відіграють ключову роль у світовій політиці, економіці, науці і культурі. У другій половині ХХ століття Європа пережила щонайменше два періоди, під час яких вона зіткнулася з проблемою свого відставання від інших регіонів – післявоєнні роки і криза 70-х. У 1960-1970-ті роки намітилося технологічне відставання європейських країн від США та Японії [17]. **Ошибка! Источник ссылки не найден.**]

Тому з огляду на наукову, суспільну, практичну та теоретичну значимість, великі надії було покладено на формування єдиного європейського простору вищої освіти.

У 60-ті роки у зв'язку з масовим попитом на здобуття вищої освіти посилювався інтерес до проблеми зміни ролі та функцій університету в суспільстві. Ряд західних вчених (А. Рівлін, Б. Деніч, М. Кроз, Г. Жанні) вважали, що діяльність університетів об'єктивно забезпечує прогресивну соціальну трансфо-

рмацію, нівелювання не тільки освітніх, а й соціальних відмінностей між учасниками суспільного виробництва, оскільки освіту почали здобувати велика кількість людей з різних соціальних груп суспільства.

Наприкінці 70-х в західній науці вищої школи відбулася спроба створити глобальну теорію перебудови, що викликано об'єктивною необхідністю постійного оновлення професійних знань у зв'язку із поширеним темпом науково-технічного прогресу, а саме зростанням обсягу інформації, швидким старінням знань і потребою фахівців нового типу, що розробляють науково-обґрунтовані методи відбору потрібної інформації, виникненням нових професій, а також важливістю надання можливостей навчання протягом життя. На роль такої теорії висувається концепція безперервної освіти, вона покладена в основу перетворень вищої освіти в Західній Європі.

Після економічної кризи 70-х років, в 80-і рр.. починається наступний етап вивчення проблем скоординованої політики держав-членів ЄС у сфері вищої освіти. У ці роки увагу зарубіжних істориків було сконцентровано в основному на уточненні цілей, завдань і проблем інтеграції вищої освіти на території ЄС. Особлива увага приділялась проблемам формування незалежної від органів управління освітою державної системи атестації та контролю якості вищої освіти. Причинами підвищення вимог до якості освіти називають створення єдиного ринку висококваліфікованої робочої сили, що є затребуваною після створення економічного і валютного союзу [14].

Таким чином, соціально-економічні інтеграційні процеси спричинили появу нових умов існування вищої освіти, а також єдиного ринку освітніх послуг. Висока мобільність кваліфікованих фахівців у світовому масштабі стає головною метою вищої освіти [15]. А отже, одним з головних аспектів підвищення ефективності розвитку освіти Європи виступили системи розробки, впровадження і контролю якості реалізації стандартів професійної освіти. До таких висновків приходять і О. Полтавцева, підтверджуючи, що впровадження національних стандартів дозволило суттєво підняти якість людських ресурсів [16].

Досліджуючи, досвід вищих навчальних закладів країн Європи, науковці А. Петров, А. Грудзинський, М. Щербань, І. Машина стверджують, що першими європейськими країнами, що почали здійснювати контроль за якістю навчання були Великобританія, Франція і Нідерланди. Це слугувало поштовхом для розвитку тестових технологій і комп'ютерних систем тестування, пізніше – до прийняття (1998 р.) рекомендацій про європейське співробітництво у забезпеченні якості у вищій освіті та створення Європейської мережі забезпечення якості у вищій освіті [17].

Стосовно місця та ролі інформаційних комп'ютерних технологій (далі ІКТ) в системі освіти країн Європейського союзу, звернемо увагу на доповідь Європейського комісару з питань освіти та культури Єврокомісії В. Редінга. Висвітлюючи питання, щодо оснащення ІКТ країн ЄС, він наголошує про її неоднорідність. Так, станом на 2000 р. найкращі показники оснащеності ВНЗ – у Греції, Португалії та Польщі, з огляду на показники наявності домашнього ПК найвищі показники у студентів скандинавських країн (90%) [16].

Згідно з дослідженням IDC (International Data Corporation – аналіти-

чна фірма, що спеціалізується на дослідженнях ринку ІТ), європейський ринок бізнес-освіти має великий потенціал розвитку. І протягом п'яти років до 2006 мав сталу динаміку росту на рівні 14,9%, досягнувши 13 млрд. дол. Останні роки спостерігається зменшення динаміки росту, але вона все-одно лишається на рівні 5-6%. Аналітики фірми вважають, що найбільш підготовленими країнами до використання систем онлайнового навчання в Європі є Нідерланди, Великобританія і Скандинавські країни [18]. Вважаємо за необхідне відзначити, що саме західна Європа поряд з США є одним з лідерів у онлайновому навчанні (e-learning). Компанії США та Європи домінують на світовому ринку з 70-ти відсотковою долею у розробці програмного забезпечення навчального призначення.

Таким чином, маючи досвід використання систем якості освіти та великі надбання стосовно розвитку тестових технологій та системи комп'ютерного контролю знань, Західна Європа сьогодні стимулює глобалізацію, ініціює нові явища і тенденції в у вищій освіті.

Висновок. Проведений історико-педагогічний аналіз розвитку дозволив виявити причинно-наслідкові тенденції формування інформаційного суспільства різних країн світу (США, Японія, країни Європи). Кожна з країн в силу свого технологічного потенціалу, пріоритетів розвитку ІКТ та ментальності народу йшла своїм шляхом до формування інформаційного суспільства.

Виявлено, характерні риси розвитку інформаційного суспільства, загалом, до яких відносимо:

- процес інформатизації, що набув глобального характеру;
- зріст потужностей і функціональних можливостей обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій;
- зменшення вартості технічних засобів, інформаційних продуктів та послуг на ринку ІКТ;
- побудова та розвиток телекомунікаційної інфраструктури є головною метою кожної країни;
- основу всіх галузей господарства, враховуючи й освіту становить ІТ;
- переосмислення значення ІТ вжитті людини та її розвитку на основі прискорених темпів науково-технічних прогресу.

Список літератури

1. Современные информационные технологии в образовании : Аналитический обзор международных тенденций развития высшего образования № 4 (июль - декабрь 2002 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://charko.narod.ru/tekst/an4/2.html>. - Дата останнього доступу : 26.07.2013. – Назва з екрану.
2. Каверина Э. Приоритеты политики США в области образования / Э. Каверина // США-Канада. – 2002. - № 5. - С. 90-103
3. Васильев В. Н., Сухорукова М. В. Образование в информационном обществе : XI Всероссийская научно-методическая конференция "Телематика'2004" Секция: С. Информатизация общего среднего и профессионального образования [Электронный ресурс]/ В. Н. Васильев, М. В. Сухорукова . – Электрон текст. дані. – Режим доступа : <http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=>

getForm&r=thesisDesc&d=light&id_sec=144&id_thesis=5776. - Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

4. Электронное обучение [Электронний ресурс] .– Режим доступу : <http://en.wikipedia.org/wiki/E-learning> . - Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

5. Mann. CAI [Электронний ресурс] / Mann . – Електрон текст. дані. – Режим доступу : http://www.ucs.mun.ca/~bmann/0_ARTICLES/Mann_CAI_Wiley.pdf .- Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

6. Douglas N. Arnold, CAI. [Электронний ресурс] / N. Arnold Douglas <http://www.ima.umn.edu/~arnold/papers/cai.pdf> .- Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

7. Ковалёв Е. В. Сравнительный анализ образовательных систем США, Германии, Японии, Индии и Китая [Электронний ресурс] / Е. В. Ковалев. .– Електрон текст. дані. – Режим доступу : http://www.kprf.org/showthread-t_9991.html.- Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

8. Железняк О. О трех реформах образования в Японии [Электронний ресурс] / О. Железняк .– Електрон текст. дані. – Режим доступу : <http://eurekanext.livejournal.com/1945.html>.- Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

9. The Orbit Report. Information Technology Provision in Primary and Secondary Schools in The Group of Eight (G8) Nations and other representative Nations (1998). The Advisory Unit: Computers in Education, UK. - Hatfield, 1999, p. 190.

10. Христочевский С. А. Цели и индикаторы информатизации образования [Электронний ресурс] / С.А. Христочевский.– Електрон текст. дані. – Режим доступу : <http://ito.edu.ru/>. - Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

11. Жужжалов В.Е., Баранова О.А. Системный анализ процесса информатизации инженерного образования в России и зарубежом [Электронний ресурс] / В.Е. Жужжалов, О. А. Баранов .– Електрон текст. дані. – Режим доступу : http://imp.rudn.ru/vestnik/2010/2010_1/6.pdf. - Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

12. Салахов С. В. Интеграция образовательного пространства в Европе : тенденции и политика / С.В. Салахов // Вектор науки ТГУ. – 2012. - №1(8). - С.36-38. – (Юридические науки)

13. Лазарева Л. А. Проблемы формирования единого европейского пространства высшего образования : Вторая половина XX века - начало XXI века : автореф дисерт. [Электронний ресурс] / Л. А. Лазарева. Електрон текст. дані. – Режим доступу : <http://www.dissercat.com/content/problemy-formirovaniya-edinogo-evropeiskogo-prostranstva-vysshego-obrazovaniya-vtoraya-polov#ixzz2RzTinL5z>. - Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

14. Полтавцева Е. С. Сравнительно-педагогический анализ развития европейских систем профессионального образования : автореф / Е.С. Полтавцева. – Ставрополь, 2004.

15. Петров А.В. и др. Болонский процесс и качество образования. Ч. 3. Опыт вузов / А.В. Петров, А.О. Грудзинский, М.Ю. Щербань, И.А. Машина. – Н. Новгород: Изд-во ННГУ, 2005. – 122 с.

16. Место и роль информационных и коммуникационных технологий в системе образования стран Европейского союза [Электронний ресурс] . Режим доступу : http://www.dss-school.ru/mesto_i_rol_informacionnyh_i-5.html. - - Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

17. Аналитический обзор международных тенденций развития высшего образования / А.М. Алтайцев, М. Ф.Гербовицкая, А. М. Корбут и др. – 2002 . - № 4 [Электронный ресурс] .- Режим доступа : <http://charko.narod.ru/tekst/an4/2.html>.- Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

18. Образование для инновационных обществ в XXI веке [Электронный ресурс] . - Режим доступа : <http://g8russia.ru/docs/12.html> Санкт-Петербург, 16 июля 2006 года. - .- Дата останнього доступу : 26.07.2013.– Назва з екрану.

УДК 378.

ПЕДАГОГІЧНІ ЦІННОСТІ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

***Н. В. Теличко, кандидат педагогічних наук, доцент
Мукачівський державний університет****

Постановка проблеми. Унормована регламентація педагогічної діяльності окреслюється педагогічними цінностями, які виступають у розумінні пізнавально-діяльнісної системи, що служить опосередковуючою і сполучною ланкою між суспільним світоглядом в галузі освіти і діяльністю педагога. Педагогічні цінності мають синтагматичний характер, тобто формуються історично і фіксуються в педагогічній науці як форма суспільної свідомості у вигляді специфічних образів і уявлень. Оволодіння педагогічними цінностями здійснюється в процесі педагогічної діяльності, в ході якої відбувається їх суб'єктивація. Саме рівень суб'єктивації педагогічних цінностей служить показником особистісно-професійного розвитку педагога і формування його педагогічної майстерності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що вивчення дослідниками педагогічних явищ, розкриття сутності педагогічних цінностей базується на аналізі ключових понять, що складають ціннісно-смыслову сферу особистості майбутнього вчителя [2]; на визначенні ціннісних орієнтирів і когнітивних структур у діяльності педагога [3] та ін.

Основним завданням написання статті є конкретизація сутності педагогічних цінностей у контексті формування педагогічної майстерності майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Аксиологічні ідеї у гуманітарних науках розвивалися у розумінні цінностей як вищих принципів для забезпечення консенсусу в суспільстві. Відомо, що природні явища існують самобутньо, реально та об'єктивно, а входячи до сфери людського досвіду, набувають життєвого значення для людей, стають їхніми цінностями, які й утворюють реальний світ [8, с. 145].

Розуміння поняття “*цінність*” має різнобічну спрямованість, що зумовлює тлумачення його змісту в контексті здатності задовольняти пот-